

Jõgeva Vallavolikogu 23.09.2021
määruse nr 166
lisa

Jõgeva Vallavolikogu
Jõgeva Vallavalitsus

Jõgeva valla kultuurivaldkonna arengukava 2021-2028

Jõgeva 2021

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS.....	3
1. OLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS	4
1.1. KIRIKUD JA KOGUDUSED	4
1.2. MUUSEUMID.....	5
1.3. RAHVARAAMATUKOGUD.....	6
1.4. RAHVAMAJAD	8
1.5. KULTUURIKOLLEKTIIVID.....	10
1.6. VABAÜHENDUSED	11
1.7. JÕGEVA VALLA KULTUURIÜRITUSED	12
2. JÕGEVA VALLA KULTUURIVALDKONNA TNVO-ANALÜÜS	14
3. JÕGEVA VALLA KULTUURIVALDKONNA VISIOON JA EESMÄRGID.....	15
4. TEGEVUSKAVA	16

SISSEJUHATUS

Jõgeva valla kultuurielu iseloomustab mitmekesisus. Siin leidub nii ajaloolisi, kultuurilisi kui ka looduslikke vaatamisväärsusi, mis on atraktiivsed külastuskohad. Valla piirkondadega on seotud mitmeid tuntud ja tunnustatud isikuid. Olemas on palgalised kultuuritöötajad ja toimivad vabaiühendused. Tegeletakse aktiivselt harrastuskultuuri ja professionaalse kultuuri vahendamisele. Kultuuriga tegelevad lisaks koolid, lasteaiad, noortekeskused, kogudused ja teised ühendused. Samas puuduvad valdade ühinemise järgselt ühtne identiteet, tugev koostöövõrgustik ja konkreetseid kultuurialaseid kokkulepped.

Käesoleva dokumendiga määratletakse valdkonna põhisuunad ja tegevused ning pannakse alus süsteemsele ja jätkusuutlikule tegevusele kultuuri valdkonnas.

Arengukava koostas endine haridus- ja kultuuriosakond koostöös arengu- ja planeeringuosakonnaga. Koostamist koordineeris valla kultuuritöö peaspetsialist, alates 2021. aasta jaanuarist uue ametinimetusega kultuuri- ja noorsootöönõunik, protsessis osalesid valla kultuuritöötajad, raamatukoguhoidjad, muuseumide, vabaiühenduste ja külakogukondade esindajad.

Kultuuri arengukava esimeses peatükis kirjeldatakse ja analüüsitakse Jõgeva valla kultuurivaldkonna hetkeolukorda, teises peatükis saab tutvuda valdkonna TNVO-analüüsiga ja kolmandas peatükis visiooni ja eesmärkidega ning tegevustega eesmärkide saavutamiseks.

1. OLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

Jõgeva linna, Jõgeva valla, Palamuse valla ja Torma valla ühinemisel moodustus uus haldusüksus Jõgeva vald 24. oktoobril 2017. Lisaks neljale omavalitsusele kuuluvad Jõgeva valla koosseisu ka endise Pajusi valla Kaave küla ja endise Puurmani valla külad Jõune, Härjanurme, Pööra ja Saduküla. Ühinenud omavalitsuse territoorium on 1040 km².

Valla koosseisu kuulub üks linn (Jõgeva), seitse alevikku (Jõgeva, Kuremaa, Laiuse, Palamuse, Sadala, Siimusti, Torma) ja 89 küla.

Rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 01.01.2021 Jõgeva vallas 13 328 elanikku. Enne ühinemist, 2017. aasta seisuga, elas Jõgeva linnas ligikaudu 5300, Jõgeva vallas 4400, Palamuse vallas 2100 ja Torma vallas 2000 elanikku.

Vastavalt 2020. aastal läbi viidud Riigikontrolli aastaaruandele on kogu Eesti peale Harju- ja Tartumaa ääremaa rollis, mis tähendab, et ohus on mitmete esmatähtsate teenuste osutamine. Kultuurivaldkonna toimimist mõjutab samuti ääremaastumine, vähenev ja vananev elanikkond ning kultuuri koondumine suurematesse keskustesse. Jõgeva valla optimeerimisuuringu raportis viidatakse samuti valla elanikkonna vähenemisele ja vanusegrupi 65+ kasvule.

1.1. Kirikud ja kogudused

Jõgeva vallas on 11 erinevat kogudust, esindatud on Eesti Evangeelne Luterlik kirik (EELK), Eesti Apostlik-Õigeusu kirik (EAÕK), Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik (MPEÕK), Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit (EEKBKL), Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduste Eesti Liit (AK Eesti Liit), Jehoova Tunnistajate Kogudus ja Elu Sõna Kogudus.

Jõgeva valla kogudused:

- AKEL Jõgeva kogudus;
- EAÕK Kaarepere Vaga Suzdali Eufimi ja Vaga Egiptuse Maria kogudus;
- EELK Jõgeva Kogudus;
- EELK Laiuse Püha Jüri kogudus;
- EELK Palamuse Püha Bartholomeuse Kogudus;
- EELK Torma Maarja kogudus;
- EEBKBL Jõgeva Baptistikogudus;
- EEBKBL Sadala Baptisti Kogudus;
- MPEÕK Jõgeva Issanda Risti Väljatoomise Püha Kogudus;
- Jehoova Tunnistajate Jõgeva kogudus;
- Jõgeva Elu Sõna Kogudus.

Jõgeva vallas on neli kirikut, neist vanemad on keskaegsed Palamuse ja Laiuse kirik. Torma kiriku ehitusaeg jääb 18. sajandi keskpaika, Kaarepere kirikul 19. sajandi lõppu. Ühtlasi on eelnimetatutest kolm esimest kirikut muinsuskaitsealused hooned.

Vallas asuvate ajalooliste sakraalhoonete ehitustehniline seisukord on halb. Muinsus- ja miljöväärtuslike objektide säilimiseks on vaja suuremahulisi investeeringuid. Jõgeva linnas on planeerimis- ja ehitusjärgus luteri koguduse ja Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu koguduse

kirikud. Koguduste üheks investeringumahukamaks ülesandeks on kirikute ja nende ümbruste hooldamine ja säilitamine tulevastele põlvetele.

Kaheksa Jõgeva valla kirikut on liitunud „Teeliste kiriku“ projektiga, mille raames avavad kirikud ja palvemajad oma ukсед väljaspool koguduste põhitegevust. Samuti on kirikud armastatud kontsertpaigad. Kogudused panustavad kohalikku ellu nii sotsiaalhoolekande, usuhariduse kui ka heategevuse kaudu. Paljud kogudused teevad rahvusvahelisel tasandil koostööd. Sõpruskogudused on Palamuse kogudusel Saksamaal Gardingis ja Soomes Ikaaliste ja Kaarina linnas, Torma kogudusel Soomes Pakilas.

Jõgeva vald kannab hoolt seitsme kalmistu eest: Kaarepere, Laiuse, Palamuse, Saduküla Siimusti, Torma, Tõreda. Kalmistud on heakorrastatud, kuid vajavad arboristi ülevaatamist ning kiviaiad parandamist, täiendamist vajab ühiskonna- ja kultuuritegelaste kalmude viidasüsteem.

Kõik kogudused saavad taotleda valla eelarvest mittetulundustegevusele mõeldud tegevus- ja projektitoetust. Vald toetab vastavalt võimalustele olulisemate sündmuste korraldamist ja võimaldab suuremate sündmuste puhul inimeste transporti kiriku juurde.

Valdkondlikud prioriteedid:

- kirikute juures toimuva kultuuritegevuse toetamine ja transpordi võimaldamine;
- koguduste esindajate suurem kaasamine piirkondlike projektide aruteludesse;
- kirikuhoonete ja nende ümbruse hooldamine ja säilitamine tulevastele põlvetele;
- kalmistute ja viidasüsteemi korrastamine.

1.2. Muuseumid

Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Jõgeva vallas on neli muuseumi ja seitse muuseumituba. Muuseumihooned on heas seisukorras ja lähiaastatel suuri investeringuid ei vaja. Vallas tegutsevate muuseumide roll siseriiklike ja välisriikide teenindamisel on märkimisväärne. Muuseumides on prioriteetseks tegevuseks teenuskvaliteedi tõstmine ja teadusliku töö tegemine.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum on riigi hallatav muuseum, mis tutvustab, kogub, uurib ja säilitab Eesti kihelkonnakoolide ajalugu läbi Oskar Lutsu „Kevade“. Samuti talletab Theodor Lutsu elu ja loomingut ning kohalikku kultuuripärandit. Muuseumi arendusprojekt lõppes 2018. aastal ning uus peamaja ja renoveeritud koolimaja avati küllastajatele 8. detsembril 2018. 2019. aastal külastas muuseumi ligikaudu 25 000 inimest. 2022. aastaks peaks huviliste arv kasvama 35 tuhandeni.

Betti Alveri Muuseum on alates veebruarist 2021 Jõgeva valla hallatav asutus. Betti Alveri majamuuseum Jõgeva linnas on pühendatud luuletaja elule ja loomingule, lisaks jäädvustatakse Alo Mattiiseni mälestust ning tutvustatakse Jõgeva linna ajaloo- ja kultuuripärandit. Muuseumis asub külustuskeskus, mille moodustavad lava ja 80-kohaline saal. Muuseumihoone on põhjalikult välja arendatud, kuid muuseumi ümbruse haljastus vajab lõpuni välja ehitamist.

Järgemööda püütakse laiendada muuseumi eesmärke ja ülesandeid. Kui seni on muuseum keskendunud Alveri ja Mattiiseni elule ja loomingule, siis tulevikus hakkab muuseum talletama ka teiste tuntud Jõgeva valla loomeinimeste pärandit, kes on siiani liialt vähe tähelepanu saanud, kuid kes on samuti Eesti kultuuriloosse sügava jälje jätnud.

Jõgewa Muuseum on eramuuseum, mida haldab MTÜ Pommiauk. Muuseumi ekspositsioon kajastab peamiselt perioodi 1900–1945 Jõgevamaal. Olulise osa väljapanekust moodustavad teises maailmasõjas kasutatud relvastus ja sõjasündmused Jõgevamaal. Muuseumi juures on võimalik ööbida külalistemajas. Klaasistuudios saab tutvuda klaasikunstiga ja valmistada endale klaasist meeneid.

Paduvere Talumuuseum on eramuuseum, mida haldab MTÜ Paduvere Talumuuseumi Selts. Muuseum tutvustab Eesti küla ajalugu ja lähiminevikku, korraldab piirkonna kultuuri- ja spordisündmusi ning pakub seltsitegevuseks ruume. Muuseum on aktiivne valla ajaloo käsikirjaliste ja fotomaterjalide koguja ning kirjastaja. Muuseumi aastaringseks tegevuseks renoveeritakse Pedja meierei hoonet, kuhu tuleb valla ajalugu käsitlev muuseum-loomemaja ja kus eksponeeritakse Läänemardi talus pühitsetud trikoloori säilitamislugu.

Vallas tegutsevad lisaks mitmed muuseumitoad:

- Laiuse Õlemuuseum – õlgehistööde näitusmüük;
- Kuremaa lossi muuseumituba - tutvustatakse piirkonna ja Kuremaa põllumajanduskooli ajalugu;
- Vaiatu rahvamaja muuseumituba – esitletakse piirkonna ajaloolisi esemeid ja dokumente;
- Eeva Niinivaara mälestustuba Siimusti raamatukogu ruumides;
- Alo Mattiiseni klaveriklass Jõgeva Muusikakoolis – eksponeeritakse muusiku klaverit;
- Luua mõisa muuseumitoad – tutvustatakse metsanduskooli ja mõisa ajalugu;
- Carl Robert Jakobsoni tuba C. R. Jakobsoni nimelises Torma Põhikoolis.

Eraõiguslikud muuseumid saavad taotleda valla eelarvest mittetulundustegevusele mõeldud tegevus- ja projektitoetust. Lisaks kirjutavad muuseumid projektide rahastamistaotlusi Eesti Kultuurkapitalile.

Valdkondlikud prioriteedid:

- muuseumide tegevuse väärtustamine;
- koostöö arendamine muuseumidega;
- muuseumide suurem kaasamine piirkondlike projektide aruteludesse ja valla kultuurielu arendamisesse.

1.3. Rahvaraamatukogud

Rahvaraamatukogu eesmärk on tagada elanikele vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist.

1. jaanuarist 2021 tegutseb Jõgeva valla hallatava asutusena Jõgeva Raamatukogu, koondades enda alla kõik Jõgeva valla raamatukogud. Uue asutuse moodustamine võimaldab paindlikumat töökorraldust, mitmekesistada osutatavaid teenuseid ja tõsta teenuse kvaliteeti. Jõgeva valla optimeerimisuuringu raportis tuuakse välja, et tsentraalne juhtimine võimaldab paindlikumat lähenemist raamatukoguteenuste pakkumisel, aitab hinnata tegelikku teenusvajadust erinevates piirkondades ja võimaldab vajadusel tööjõu riskisutust.

Jõgeva Raamatukogu struktuuriüksusteks on pearaamatukogu ja haruraamatukogud. Pearaamatukogu asub Jõgeva linnas.

Jõgeva Raamatukogu haruraamatukogud:

- Kaarepere raamatukogu;
- Kuremaa raamatukogu;
- Laiuse raamatukogu;
- Palamuse raamatukogu;
- Sadala raamatukogu;
- Saduküla raamatukogu;
- Siimusti raamatukogu;
- Torma raamatukogu;
- Vaimastvere raamatukogu;
- Vägeva raamatukogu.

Raamatukogud on valdavalt heas seisukorras. 2019. aastal valmis uus Jõgeva linnaraamatukogu hoone. 2020. aastast tegutsevad Palamuse ja Torma raamatukogud oma piirkonna teenuskeskuse ruumides. Raamatukogude ruumide, inventari ja infotehnoloogiliste seadmete kaasajastamine on vajalik kõigis maaraamatukogudes. Raamatukogude töö hindamiseks ja muude raamatukogu tegevust puudutavate oluliste küsimuste läbiarutamiseks on moodustatud Jõgeva Raamatukogu nõukogu.

2019. aastal oli Jõgeva valla raamatukogudes kokku 5016 kasutajat (2018. a 5083), külastusi oli 66 822 (2018. a 70 136), laenutusi registreeriti 118 385 (2018. a 122 167) ja osaleda sai 288 üritusel. Valla raamatukogud on avatud sõltuvalt asukohast 35–45 tundi nädalas. Statistilistes andmetes on näha muutust, 2019. aastal oli võrreldes 2018. aastaga langenud raamatukogude kasutajate, külastuste ja laenutuste arv. 2020. aastal läbi viidud Jõgeva valla optimeerimisuuringu analüüsiraportis tuuakse välja, et päevane külastajate arv on pea kõikides teeninduskohtades madal. Lisaks märgiti, et raamatukogude lahtiolekuajad on võrrelduna kasutusintensiivsusega suuremal osal raamatukogudest liiga pikad.

Kuigi raamatukogude kasutajate arv on pigem madal, tuleb vaadelda raamatukogude vajalikkust laiemalt. Nii mõneski piirkonnas (Laiuse, Siimusti, Vaimastvere), kus puuduvad alalised rahvamajad, täidab raamatukogu kultuurikeskuse rolli. Raamatukogud teevad koostööd oma piirkonna haridus- ja kultuuriasutustega. Ühtlasi korraldavad raamatukogud iseseisvalt mitmesuguseid üritusi lastele, noortele ja täiskasvanutele. Kõikides raamatukogudes on avalikud internetipunktid ja soovijatele tehakse infokirjaoskuse koolitusi. Samuti saab pidada raamatukogusid valla käepikenduseks, jagatakse vallapoolset infot ja vajadusel aidatakse inimesi dokumentide täitmisel. See on eriti oluline piirkondades, kus puudub teenuskeskus.

Valla raamatukogudes pakutakse raamatukogude vahelise laenutuse teenust ja arendatakse kultuuripärandi digitaliseerimise teenust. Päevakorras on Jõgeva valla topoteegi st virtuaalse koduloomuuseumi loomine koostöös Eesti Rahvusarhiiviga.

Raamatukogude finantseerimine toimub valla- ja riigieelarvest. Lisaks kirjutavad raamatukoguhoidjad projektide rahastamisaotlusi Eesti Kultuurikapitalile, 2019. aastal eraldati raamatukogudele ühtekokku 3335 eurot.

Kokku töötab raamatukogudes 16 kutsekvalifikatsiooniga raamatukoguhoidjat ja enamik neist on erialase kõrgharidusega. Töötajad osalevad aktiivselt maakondlikel kui ka riiklikel

koolituspäevadel. Üheks kitsaskohaks raamatukogunduses on vananev töötajaskond ja noorte vähene huvi ameti vastu.

Valdkondlikud prioriteedid:

- raamatukogud pakuvad täiendavaid tegevusi ja teenuseid lähtuvalt piirkonna eripärast, kodanike ootustest ja raamatukogu kollektiivi kompetentsist;
- raamatukoguhoidja on ühenduslüliks valla ja kodaniku vahel;
- koostöö arendamine teiste kultuuriasutustega;
- raamatukoguhoidjate töö väärtustamine;
- raamatukogude füüsilise keskkonna parandamine ja tehnilise võimekuse arendamine;
- raamatukogude maine tõstmine ja turundus läbi kodulehe ja sotsiaalmeedia võrgustike;
- e-teenuste ja virtuaalkülastuste arvu tõstmine;
- senisest aktiivsemalt programmi „Raamatukogude arendamine“ taotluste esitamine ja kultuurivaldkonna projektide kirjutamine;
- kõikide huvigruppide info- ja lugemisvajaduste teeninduskvaliteedi tõstmine.

1.4. Rahvamajad

Omavalitsuse ülesanne on toetada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimist. Kohalik omavalitsus on kultuurivaldkonnas riigile koostööpartneriks, toetades ja reguleerides kultuurielu kohalikul tasandil.

Jõgeva vallas tegutsevad rahvamajade funktsioone täites järgmised asutused:

- Jõgeva Kultuurikeskus;
- Kuremaa loss (SA Kuremaa Turismi- ja Arenduskeskus);
- Palamuse Kultuur (kahes tegevuskohas Palamuse ja Kaarepere rahvamajas);
- Sadala rahvamaja (MTÜ Sadala Külade Selts);
- Torma rahvamaja;
- Vaiatu rahvamaja.

Sadala rahvamaja hoone on antud vara avaliku kasutamise lepingu alusel MTÜ-le Sadala Külade Selts tasuta kasutada. Kuremaa lossi haldab valla sihtasutus Kuremaa Turismi- ja Arenduskeskus. Lossis edendatakse mõisakultuuri ja korraldatakse mitmesuguseid kultuuriüritusi kogukonnale kui ka laiemale publikule. Teised rahvamajad ja kultuurikeskus on valla hallatavad asutused. Tulenevalt valla kultuuriasutuste erinevast juriidilisest vormist on asutuste toimimispõhimõtted ja töökultuur erinevad. Piirkondades, kus rahvamajade funktsioone täitvad hooned puuduvad, korraldavad kohalikku kultuuritegevust vabäähendused ja/või rahvaraamatukogud, koolid, lasteaiad ja kirikud.

Eelpool loetletud asutused on piirkondade kultuurielu keskused, kus korraldatakse rahvakultuuri alast harrastustegevust, traditsioonilisi üritusi, teemaüritusi, kontserdi-, etendus- ja näitustegevust ning professionaalse kultuuri ja filmilevi vahendamist. Oma ürituste läbiviimiseks kasutavad rahvamajasid koolid, lasteaiad ja noortekeskused. Lisaks renditakse ruume välja teistele sündmuskorraldajatele kui ka eraüritusteks.

Rahvamajade finantseerimine toimub suuresti valla eelarvest, kuid kultuurijuhid kirjutavad aktiivselt projekte lisarahastuse saamiseks. Samuti on mitmete kultuuriasutuste ruumid tasuta kasutada antud piirkonna kultuurielu edendavatele MTÜdele ja koostöös nendega on tehtud

hoonete jaoks olulisi parendusi. Siiski vajavad kõik rahvamajade funktsioone täitvad hooned järjepidevaid investeeringuid ning ruumide ja inventari kaasajastamist.

Tabel 1. Rahvamajade saalide mahutavus ja ruumide kasutus 2019. a lõpu seisuga. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus.

Rahvamaja / kultuurikeskus	Saali maksimaalne mahutavus, kohti	Mitu üritust asutus aastas korraldab	Mitmele üritusele aastas asutus ruume välja rendib	Püsi-kollektiivid /osalejate arv	Püsi-kollektiivide tegevusaeg nädalas (tundi)
Palamuse Rahvamaja	150	40	17	11 / 198	25
Kaarepere Rahvamaja	100	18	16	4 / 25	8
Torma Rahvamaja	150	28	6	4 / 50	14
Vaiatu Rahvamaja	100	11	18	2 / 21	4
Sadala Rahvamaja	130	27	3	6 / 60	15
Kuremaa loss	120	40	58	6 / 61	10
Jõgeva Kultuurikeskus	356	194	164	13 / 263	44

Eelnev tabel kirjeldab rahvamajade ja kultuurikeskuse kasutust numbrites, mis omakorda viitab hoonete vajalikkusele kogukonnas. Täpsemalt on näha saalide maksimaalset mahutavust klassikalises kontsertasetuses. Sellest tulenevalt võib öelda, et Jõgeva vallas on vaid üks saal suuremate ürituste korraldamiseks. Samuti ilmneb tabelist, mitu üritust (kontserdid, teatrietendused, traditsioonilised üritused ja teemaüritused) asutus 2019. aastal korraldas ja kui paljudeks üritusteks on ruume välja renditud. Tabelist selgub kultuuriasutuste juures püsivalt tegutsevate kollektiivide arv (ringid, kes kasutavad regulaarselt rahvamajade ruume). Täpsemalt hõlmab see endas nii laste, täiskasvanute kui ka eakate ringides osalejate arvu. Ruumide kasutusaktiivsus kollektiivide poolt varieerub paarist tunnist kuni 44 tunnini nädalas.

Kultuuriasutused korraldavad ka vabaõhuüritusi kas rahvamaja juurde kuuluval laululaval/välilaval või külaplatsil. Paljude sündmuste korraldamisel tehakse koostööd vallaga, teiste valla hallatavate asutustega kui ka vabaühendustega. Samuti lüüakse kaasa üleriigilistes ettevõtmistest, näiteks maal elamise päeval või laulu- ja tantsupeo liikumises.

Lisaks eelnevalt väljatoodud sündmustele näidati 2019. aastal kodu- ja välismaiseid filme neljas kultuurimajas: enim Jõgeva Kultuurikeskuses (57 seanssi), Palamuse rahvamajas kümme seanssi, Kaarepere rahvamajas üks seanss ja Kuremaa lossis kaks seanssi. Teistes rahvamajades puudub kinotehnika. Korraldatakse näituseid, 2019. aastal oli kümme näitust Jõgeva Kultuurikeskuses, Sadala rahvamajas ja Kuremaa lossis oli kolm näitust, Vaiatu rahvamajas kaks näitust ja teistes rahvamajades oli aasta jooksul üks näitus.

Jõgeva valla optimeerimisuuringu raport toob välja, et mitmes eelnevalt kirjeldatud tegevuskohas on püsivategevuse maht väike ning annab soovitusi vaadata üle tegutsemismudel praegusel kujul. Ühe ettepanekuna pakutakse välja koondada Torma piirkonnas kultuuritegevus ühtseks asutuseks. Samuti soovitatakse võimekate algatusrühmade olemasolul kaasata kogukonna ressursi teenuste osutamisesse ja kogukondadele suurema vabaduse andmist läbi teenuste delegerimise.

Eesmärgiks on seatud rahvamajade võrgu väljaarendamine, ühtse rahastussüsteemi loomine, koosseisude ning töötasude ühtlustamine. Strateegiliste eesmärkidena on olulisim kultuurivaldkonnas kultuuriasutuste omavahelise tiheda koostöövõrgustiku loomine olenemata asutuse omandivormist. Sealhulgas on vajalik ühise turundustegevuse väljaarendamine, et kultuuriüritused ja võimalused osaleda harrastustegevustes jõuaksid võimalikult paljude

sihtrühmadeni. Oluline on luua ja arendada koostöövõrgustikke nii valla, maakonna kui ka riiklikul tasandil. Tähtis on kasutada olemasolevaid ressursse, et edendada valla kultuurielu, muuta see kõigile kättesaadavaks ning rõhutada piirkondade traditsioone ja eripära. Sealjuures on oluline kultuuriinimeste töö väärtustamine ja tunnustamine ning järelkasvu loomiseks noorte kaasamine.

Valdkondlikud prioriteedid:

- koostöövõrgustike loomine ja arendamine – suurem kogukondade, seltside, asutuste kaasamine neid puudutavatesse otsustusprotsessidesse, parem infovahetus, koostööpartnerite leidmine ka väljastpoolt valda;
- senisest aktiivsem koostöö muuseumide, raamatukogude ja külaseltsidega;
- harrastajatele kultuuriga tegelemise tingimuste loomine;
- piirkondade kultuurilise eripära väärtustamine ja toetamine;
- ühtse rahastussüsteemi loomine, sealhulgas töötasude ühtlustamine;
- kultuuritöötajate töö väärtustamine – tunnustamine ja motiveerimine;
- professionaalse kultuuri (kaunite kunstide) vahendamise võimaldamine piirkonnas;
- kultuuriturismi arendamine (kodukandi giiditeenus, kaasaegsed kohaviidad, koostöö kultuurikollektiivide, kultuuritöötajate ja ettevõtjate vahel).

1.5. Kultuurikollektiivid

Rahvakultuurikollektiivid tegutsevad nii rahvamajade koosseisus kui ka MTÜde kollektiividena. MTÜde kollektiividel on võimalik taotleda vallast rahvakultuuri valdkonna tegevus- ja projektitoetust, tegevustoetus hõlmab ka ringijuhitide tasusid. Valdkonna peamiseks kitsaskohaks on uute pädevate ringijuhendajate leidmine ja olemasolevate motiveerimine.

Tabel 2. Täiskasvanute kultuurikollektiivid ja osalejate arvud 2020. a lõpu seisuga. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus.

Laulukollektiivid	arv	Rahvatants	arv	Muusikakollektiivid	arv
Ansambel Kuukressid	10	Folklooriselts Jõgevahe Pere (5 rühma)	65	Ansambel Funkitol	6
Jõgeva kammerkoor	24	Kaarepere memmede rühm Tantsulust	8	Instrumentaalansambel RETPOP	6
Laulusõbrad	26	Kuremaa naisrahvatantsurühm	12	Kaarepere kapell	3
Kaarepere laulunaised	5	Laiuse-Sadala segarühm	16	Kaitseliidu Jõgeva maleva ja Torma valla puhkpilliorkester	20
Kuremaa naisansambel	6	Meie Mari Laiuse naisrahvatantsurühm	12	Rahvamuusikaansambel TUUSTAR	12
KS Jensel seenioride segaansambel	10	Naisrühm Somel	10	Torma kapell	8
Meeskoor Mehis	17	Naisrühm Vaimastvere Rabamoorid	13	Etenduskollektiivid	arv
Palamuse naislauljad	8	Palamuse memmede rühm Paunvere Maalid	12	Jõgeva Linna Teater	10
Saduküla lauluring	6	Palamuse naisrühm Sirtsuline	16	Kuremaa Mõisateater	12
Segakoos Kuus Õuna	35	Palamuse segarühm Paunvere Tootsid-Teeled	16	Palamuse amatöörteater	10

Segakoor Sõbrahing	16	Sadala naisrahvatantsurühm	12	Sadala Külade Teater	14
Tants	arv	Segarühm Kaaratsim	16	Torma näitering	10
Paunvere Lainikad	10	Torma naisrühm	12		
Seenioridest seltskonnatantsijad	12				

Lisaks käivad erinevates piirkondades aktiivselt koos seenioride käsitööringid, võimlemisringid ja klubid. Näiteks Jõgeval koos käivas eakate ühenduses „Arukate Akadeemia“ osaleb rohkem kui 100 huvilist.

Valdkondlikud prioriteedid:

- kultuurikollektiivide tegevuse väärtustamine ja toetamine;
- uute ringijuhtide leidmine ja nende väljakoolitamine;
- ringijuhtide motiveerimine ja tasustamissüsteemi arendamine.

1.6. Vabaühendused

Vabaühendus on mittetulundusühendus, mille tegevus ja administratsioon on avalikust võimust ja äriettevõtetest sõltumatud. Vabaühenduste hulka kuuluvad seltsingud, mittetulundusühingud, sihtasutused ja nende katusorganisatsioonid juhul, kui nad pole asutatud avaliku võimu või äriettevõtte poolt selleks, et täita nende poolt määratletud ülesannet.

Väga suure hulga Jõgeva vallas toimuvatest üritustest korraldavad ja viivad läbi vabaühendused. Lisaks väiksematele piirkondlikele sündmustele on Jõgeva valla vabaühendused suutelised korraldama maakonnaüleseid suursündmusi nagu memme-taadi pidu, Eesti naiste tantsupidu, Jakobsoni talupäev ja küüslaugufestival. Vabaühendused teevad aktiivset koostööd piirkonna muuseumide, raamatukogude ja rahvamajadega. Nende üheks oluliseks rolliks on ühtse kohatunde ja identiteedi loomine kaasamise ja ühistegevuse kaudu.

Vabaühenduste seas on mitmed külaseltsid, kes panustavad aktiivselt oma külaelu arengusse, kujundades olulisel määral elukeskkonna mainet ja turvalisust. Lisaks lokaalsete ühisürituste (talgud, külapäevad, rahvakalendri tähtpäevad jm) eestvedamisele korrastatakse külaplatse ja hoolitsetakse üldise külaelu korraldamise eest oma piirkonnas. Tegeletakse huvitegevusega ja kogukonnaliikmete liikumisharjumuste kujundamisega. Paljudes piirkondades tegutsevad eakate seltsingud ja mittetulundusühingud, kes edendavad seenioridele suunatud huvitegevust. Kõike eelnevat tehakse sageli missioonitundest ja vabatahtliku töö vormis ning tihtipeale olemasolevad tegijad väsisivad.

Vald on andnud mitmetele külaseltsidele oma tegevuse läbiviimiseks tasuta kasutada hooneid ja ruume. Samas esineb piirkondi, kus külaseltsil puudub alaliselt kooskäimiseks vajalik seltsituba/rahvamaja.

Jõgeva vallavalitsus jagab igal aastal rahvakultuuri valdkonna mittetulundusühingutele tegevus- ja projektitoetusi, et toetada süsteemselt ja terviklikult piirkondade kultuurialast tegevust, kohalikku kultuuripärandit ja traditsioonide hoidmist ning kodanikuühenduste tegevust ja külaliikumist. 2019. aastal jagati rahvakultuuri valdkonna mittetulundusühingutele kokku 74 846

eurot. Lisaks kirjutavad mitmed vabaihendused aktiivselt projekte nii kohaliku omaalgatuse programmi, Kodanikuühiskonna Sihtkapitali, Kultuurkapitali kui ka Leader-meetmesse.

Valdkondlikud prioriteedid:

- regulaarne kultuurivaldkonna vabaihenduste ümarlaud;
- kaasamine otsustusprotsessidesse;
- noorte kaasamine ettevõtmistesse – järelkasv;
- vabaihenduste nõustamine ja toetusmeetmete tutvustamine;
- koostöövõrgustiku arendamine;
- sädeinimeste väärtustamine ja tunnustamine.

1.7. Jõgeva valla kultuuriüritused

Jõgeva valla üritused pakuvad nii kohalikele kui ka külalistele mitmekülgset ja rikastavat kultuurielamust. Kultuuriüritusi saab jagada maakondlikeks ja vallaülesteks üritusteks, mis on kohaliku tähtsusega, kuid ka rahvusvahelisteks ja üleriigilisteks suurüritusteks, mis elavdavad ettevõtluskeskkonda ja suurendavad piirkonna tuntust. Jõgeva vald toetab ürituste toimumist projekti- ja tegevustoetustega ja teeb mitmekülgset koostööd ürituste korraldajatega.

Eesti Naiste Tantsupidu 2016. Liina Laurikainen

Jõgeva vallas on mitmeid miljööväärtuslikke ja kultuuriloolisi objekte, mis vajaksid säilitamist ja renoveerimist, näiteks Vooremaa maastikukaitseala, Endla looduskaitseala, Laiuse lossivaremed ja Laiuse mägi, Kassinurme linnamägi ja hiis. Lisaks asub Jõgeva vald kollaste akende piirkonnas, siin on hea raudteeühendus ja valda läbib Piibe maantee. Eelnevalt loetletud paigad ja objektid on tähelepanu äratavad ja olulised sihtkohad turistide seas, kuid lisaks oleksid need kohad ideaalsed mõne suurema või eriuilmelise ürituse korraldamiseks. Samuti on võimalik kultuuriüritusteks kasutada üha rohkem küla- või linnaruumi. Jõgeva valla miljööväärtuslike ja looduskaunite kohtade potentsiaali tuleks kultuuri ja turismi arendamiseks rohkem ära kasutada.

Suuremad Jõgeva valla üritused:

- Eesti naiste tantsupidu;
- Mootorratturite kokkutulek Jõgevatreff;
- Suur Paunvere väljanäitus ja laat;
- Küüslaugufestival;
- Betti Alveri luulepäevad „Tähetund“ ja „Tuulelapsed“;
- Alo Mattiiseni muusikapäevad;
- Rahvusvaheline akordioni-, löötspilli- ja suupillifestival;
- Oskar Lutsu huumoripremia väljaandmine;
- Anna Raudkatsile pühendatud Torma rahvapidu;
- Sadala külateatrite päev;
- Jakobsoni kõnevõistlus;
- Jakobsoni talupäev;
- Puhkpilliorkestrite festival „ToPoF“;
- Kuremaa mõisa festival.

Eelnevalt väljatoodud loetelu ei ole lõplik. Eri piirkondades ja väiksemates kogukondades korraldatakse veel mitmesuguseid teemaüritusi ja traditsioonilisi üritusi. Lisaks on omavalitsuste ühinemise järgselt Jõgeva valla piirkonnad jagatud nelja aastaaja vahel, et pöörata kultuurisündmustega tähelepanu piirkondade eripäradele: talvekeskus Jõgeva, kevadkeskus Torma, suvekeskus Kuremaa ja sügiskeskus Palamuse. Keskuste kontseptsioon on hästi vastu võetud, kuid vajab põhjalikku arendamist ja turundamist. Tulevikus on soov välja arendada uusi sündmusi ja nende liikuvust valla eri piirkondade vahel.

Maakondlikest sündmustest, mille korraldamise juures ollakse, saab välja tuua Jõgevamaa laulu- ja tantsupeo, vokaalansamblite päeva „Vooremaa“, memme-taadi kevadpeo või vendadele Liividele pühendatud etluskonkursi. Maakondlikest ettevõtmistest lüüakse kaasa kultuuritee projektis, mille raames on plaanis arendada välja Kultuuritee festival. Valla kultuuriasutused osalevad võimalusel mitmetes riiklikes ühissetevõtmistes, nagu muuseumiöö, üleriigilised raamatukogupäevad, avatud talude päev, Eestimaa rahvamajade päev, laulukonkurss „Tähtede lava“.

Valdkondlikud prioriteedid:

- suurürituste kaudu valla maine ja atraktiivsuse kujundamine;
- arendada välja valda siduv ja omanäoline suurüritus(ed), mis aitaks kaasa ühise identiteedi tekkele vallaelanike seas;
- kohaliku tasandi ürituste väärtustamine ja toetamine;
- koostöö arendamine sündmuskorraldajate vahel;
- väljatöötatud ja järjepidev turundustegevus;
- kultuuriturismi arendamine.

2. JÕGEVA VALLA KULTUURIVALDKONNA TNVO-ANALÜÜS

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Traditsioonilised suurüritused. • Ilus loodus ja turvaline elukeskkond. • Rikas kultuuritaust, ajaloopärand ja tugevad traditsioonid. • Entusiastlike, teotahteliste ja kogemustega kultuuriinimeste (sh kollektiivide) olemasolu • Kultuuriga tegelevate asutuste mitmekesisus. • Heas korras kultuuriasutused. • Aktiivne, tugev ja pikkade traditsioonidega ringitegevus. • Toimivad ja tugevad vabaühendused. • Piibe maantee, raudteeühendus, kollaste akende piirkond. • Vallapoolne kultuurivaldkonna koordineerimine. • Valla ja maakonna kultuuriinimeste tunnustusüritused. • Võimekus kiiresti kohaneda muutuvast maailmas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valdkonnas ei lähtuta piisavalt erinevatest sihtrühmadest. • Ruumipuudus tegevuste ja sündmuste arendamisel. • Vähene koostöö organisatsioonide vahel ja infovahetuse puudulikkus. • Noorte vähene kaasamine. • Madalad palgad kultuurisektoris. • Olemasolevad tegijad väsivad, vananevad ja ei ole enam motiveeritud. • Valdade ühinemisejärgselt erinevad ootused. • Kultuuriasutuste erinev juriidiline vorm. • Puudub Jõgeva valla meie-tunne. • Kultuuri projektipõhine toimimine (MTÜde toetamine). • Kultuur ei ole valla jaoks prioriteetne valdkond. • Vähene omatulu teenimise võimalus. • Vähene innovatsioon.
Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Rahvusvahelised ja siseriiklikud koostööprojektid. • Sõprusuhete arendamine riigisisest ja rahvusvaheliselt. • Riiklik kutsestandardite süsteem, koolitus- ja täiendõppeprogrammid. • Kultuurivaldkonna riiklike ametite ja asutustega infovahetuse parandamine. • Huvi tõus maal elamise vastu. • Ühine turundustegevus maakonna ja regiooni tasandil. • Kultuuriturismi arendamine ja teadlik turundustegevus. 	<ul style="list-style-type: none"> • (Rahva)kultuurihuvi vähenemine massikultuuri pealetungi tõttu. • Ääremaastumine ja nõrk riiklik regionaalpoliitika. • Kultuuri koondumine suurematesse keskustesse. • Vähenev ja vananev elanikkond. • Piirkondlik konkurents ja nõrk koostöö maakonna ja regiooni tasandil. • Ebakindlad rahastusallikad. • Kohalikele omavalitsustele keskvalitsuse poolt ülesannete lisamine ilma piisavate rahaliste vahenditeta. • Maakonnakeskuste rolli vähenemine. • Epideemiad, keskkonnaprobleemid jne.

3. JÕGEVA VALLA KULTUURIVALDKONNA VISIOON JA EESMÄRGID

Visioon:

Jõgeva valla kultuurielu on mitmekesine, traditsioone ja kultuuripärandit väärtustav ning uuendusi soosiv.

Eesmärgid:

- Jõgeva vallas tegutsevad lennukate ideedega, motiveeritud ja end pidevalt täiendavad kultuuriinimesed;
- tugev koostöövõrgustik ja ühine, kõikehõlmav infoväli;
- kultuur on väärtustatud ja aastaringselt kättesaadav erinevatele sihtrühmadele;
- korrastatud külastuskeskkond ja kultuuriasutused;
- valla positiivset kuvandit kujundavad ülevallalised, -riigilised ja rahvusvahelised suurüritused.

4. TEGEVUSKAVA

Nr	Tegevus	2021	2022	2023	2024	Finantseerimise allikad	Vastutaja	Selgitus
1. Eesmärk: Jõgeva vallas tegutsevad lennukate ideedega, motiveeritud ja end pidevalt täiendavad kultuuriinimesed.								
1.1.	Kultuurivaldkonna inimeste töö väärtustamine, märkamine ja tunnustamine.	1500	1500	1500	1500	KOV	KOV, asutuste juhid	Iga-aastane kultuurivaldkonna aastapreemiade andmine. Maakondlikele ja üleriigilistele tunnustuskonkursitele oma inimeste esitamine.
1.2.	Kultuuritöötajate ja ringijuhude palgasüsteemi korrastamine ja reguleerimine ühtse süsteemi alusel.	X	X	X	X	KOV	KOV	Kultuuritöötajad (sh raamatukoguhoidjad), ringijuhid. Palgasüsteem vastavalt haridustasemele ja kutsetunnistusele.
1.3.	Kultuuritöötajate koolitusvajaduse väljaselgitamine, koolituskava väljatöötamine ja koolituste korraldamine.	X	X	X	X	KOV, MK, projektid	KOV, MK	Pidev enesetäiendamine ja uusimate praktikatega kursis olemine. Ettevalmistus kutse saamiseks.
2. Eesmärk: Tugev koostöövõrgustik ja ühine, kõikehõlmav infoväli.								
2.1.	Koostöö arendamine erinevate osapoolte vahel.	X	X	X	X	KOV	MK, KOV, asutuste juhid, MTÜd	Regulaarsed koostöökohtumised valdkonna inimeste vahel – kultuurikorraldajad, ringijuhid, raamatukoguhoidjad, muuseumide ja vabatahtlike esindajad jne. Valla väliste osapoolte kaasamine.
2.2.	Kultuurivaldkonna süsteemne kaasamine ja koordineerimine valla poolt.	X	X	X	X	KOV	KOV, asutuste juhid	Erinevate osapoolte kaasamine (otsustus)protsessidesse ja kokkulepete sõlmimine, kuidas valdkonnas tegutsetakse. Vallaesindajate regulaarsed kohtumised kultuurivaldkonna esindajatega, sh MTÜde ümarlauad. Kultuurikava täitmine ja sündmuste koordineerimine.

Jõgeva valla kultuurivaldkonna arengukava 2021–2028

2.3.	Ühtne turundustegevus.	X	X	X	X	KOV	KOV, asutuste juhid, MTÜd	Valla hallatavad asutused on oma teenustega silmapaistvad ja neil on kaasaegne turundustegevus. Erinevad kultuuriasutused teevad turundustegevuses koostööd ja lähtuvad ühtsetest alustest, sealhulgas koostöö maakonna tasandil. Mitmekesiste teavituskanalite kasutamine, et jõuda võimalikult erinevate sihtrühmadele.
3. Eesmärk: Kultuur on väärtustatud ja aastaringset kättesaadav erinevatele sihtrühmadele.								
3.1.	Valla kultuurielukeskused pakuvad aastaringset ja mitmekesist kultuuriprogrammi ning huvitegevuse võimalusi.	X	X	X	X	KOV, projektid	KOV, asutuste juhid	Kohalikud esinejad, sh taidlusgrupid, aga ka professionaalse kultuuri vahendamine. Erinevate sihtrühmadega arvestamine.
3.2.	Erinevate huvi- ja sihtrühmade kaasamine kultuuri tegemisse, sealhulgas noorte kultuurihuvi ja omaalgatuse toetamine.	X	X	X	X	KOV	KOV, asutuste juhid, MTÜd	
3.3.	Kohaliku initsiatiivi toetamine ja kogukondlike sündmuste väärtustamine.	68 000	68 000	68 000	68 000	KOV	KOV	Traditsioonide ja kultuuripärandi väärtustamine. Rahvakultuuri valdkonna MTÜde tegevustoetused, projektitoetused ja kollektiivjuhtide toetused.
3.4.	Suuremate kultuuriürituste puhul piirkondade vahelise transpordiühenduse loomine.	X	X	X	X	KOV	KOV	Valla busside tasuta või soodustingimustel kasutus piirkondlike ürituste läbiviimisel, sh kirikukontsertide puhul.
4. Eesmärk: Korrastatud külastuskeskkond ja kultuuriasutused.								
4.1.	Miljööväärtuslike ja kultuurilooliste objektide säilitamine ning renoveerimine.	280 000	X	X	X	KOV, Leader, EAS, Muinsuskaitsea meti taotlusvoorud	KOV, Kuremaa TAK, MA, MK	Kuremaa lossi ja mõisa hoonete renoveerimine 2021 fassaad (omafinantseering 139 000 €). Kuremaa mõisakeskuse arendamine hoonete ja pargi renoveerimine (loomekoda jne) (ühinemisleping). Laiuse lossivaremed (10 000)

Jõgeva valla kultuurivaldkonna arengukava 2021–2028

		X	X	X	X	EAS, Leader, programmid	MTÜ	Pedja meierei, Torma Mõisakompleksi, Jõgeva Muuseumi, Palamuse Vesiveski arendamine.
		20 000	10 000	X	X	EAS, Leader, programmid, KOV	kogudused	Kirikud, palvemajad, sakraalehitused, kalmistud, viidasüsteem, kalmistute info digitaliseerimine jne.
4.2.	Arendatakse seniste kultuurihoonete, rajatiste võrku ja nende võimalusi.	73 000	50 000	X	X	Leader, EAS, KOV	KOV, MA, asutuste juhid, MTÜd	Jõgeva Kultuurikeskuse hoone renoveerimine ja reo- ja sademeveekanaliseerimise juurde- ja ümberehitus (ühinemisleping). Torma piirkonna rahvamajade hoonete rekonstrueerimine (ühinemisleping). Palamuse aleviku laululava renoveerimine (pingid). Kaarepere rahvamaja rekonstrueerimine, Laiuse Seltsimaja renoveerimine. Olemasoleva ruumiprogrammi kaasajastamine ja tehnilise võimekuse arendamine.
5. Eesmärk: Valla positiivset kuvandit kujundavad ülevallised, -riigilised ja rahvusvahelised suurüritused.								
5.1.	Vallaülestest sündmuste arendamine ja uute sündmuste loomine ning nende rotatsioon erinevate piirkondade vahel.	18 000	18 000	20 000	X	KOV, projektid	KOV, asutuste juhid MTÜd	Vallapäevad. Traditsiooniliste maineürituste ja programmi suve-, sügis-, talve- ja kevadkeskus edasiarendamine. Ühtse kohatunde ja identiteedi loomine kaasamise ja ühistegevuste kaudu.
5.2.	Jõgeva valla piirkonna tähtpäevadega seotud sündmuste väljaarendamine	15 000	50 000	15 000	15 000	KOV, projektid	KOV, MTÜd	Põhimääruses loetletud tähtpäevad.
5.3.	Ühtse kohatunde ja identiteedi loomine kaasamise ja ühistegevuste kaudu.	X	X	X	X	KOV	KOV, asutuste juhid, MTÜd	MTÜd, seltsingud, kogukonnakogud.
5.4.	Kultuuriturismi arendamine.	X	X	X	X	KOV, projektid	KOV, asutuste juhid, MTÜd	Kultuuriturunduse väljatöötamine. Valla selgelt eristuva ja omanäolise kultuuribrändi loomine.
5.5.	Kaasaegse ja kaardistatud infotahvlite ja viitade võrgustiku rajamine.	X	X	X	X	KOV	KOV	Kultuurihoonete ja -objektide viidasüsteem. Infotahvlid, digiekraanid, bännerid jne.

Jõgeva valla kultuurivaldkonna arengukava 2021–2028

5.6.	Valla kollektiivide üld- ja noorte laulu- ja tantsupidudele kandideerimise ja osalemise toetamine.							
------	--	--	--	--	--	--	--	--

*Lühendite selgitused: MA- majandus- ja arendusosakond